

Du skal bli hørt!
Don galggat gullet!

NSR

**Nöörjen Saemiej Ríjhkesiebrrie
Nürjen Sámij Ríjkkaseäbrrrie
Vuona Sámij Ríjkkasäbbre
Vuona Sámij Ríjkkasiebrrie
Norgga Sámiid Ríjkkasearvi
Taar Sámmlai Meersaž Kõõskõs-seä'brr
Norske Samers Riksforbund**

Almmuheaddji / utgiver: NSR

Váldodoaimmaheaddji / redaktor: Aina Madelén Nordsletta Aslaksen

Hábmejeaddji / design: Piera Heaika Muotka

Ovdasiidugovva / Forsidebilde: Johtti Productions / Ánne Kátjá Gaup

Govvasárgu / Illustratør: Káren-Ann Hurri

Govat / bilder: Johtti Productions / Ánne Kátjá Gaup, Oliver

Ivanowitz, Anne Henriette Nilut, Piera Heaika Muotka, Beaska Niillas,

Sandra Márjá West, Runar Myrnes Balto, Kris Micallef Photographer

Čállit / tekst: Aina Madelén Nordsletta Aslaksen, Anne Henriette

Nilut, Runar Myrnes Balto, Sandra Márjá West

Jorgaleaddjit / Oversettere: Ellen Jonassen, Anders Kintel, Beaska

Niillas, Jon Christer Mudenia, Sandra Márjá West, Aina Madelén

Nordsletta Aslaksen, Maren Benedicte Nystad Storslett, Dan-Jonas

D. Sparrok, Vidar Andersen

Prenten / Trykk: Lundblad Media

SISDOALLU

Innhold

4 Ávtebaakoe Forord

6 Ii Muolkkuid-elektrifiseren – Jo gearggusvuhtii Nei til elektrifisering av Melkøya – Ja til beredskap

12 Náv jienastip ietjat válggabijran Slik stemmer du i din valgkrets

14 Mijjen kandidaath Saemiedigkien veeljemasse Våre kandidater til Sametingsvalget

16 Bájkálasj válggaprográmma Lokalt valgprogram

18 Don galggat oazžut ollislaš čuovvoleami Du skal få full oppbacking

22 Rittus lea heahhti – dál dárbbášuvvo odda guolástuspolitihkka Kysten er i krise – nå trengs en ny fiskeripolitikk

Dáiddaplakáhta magasiinnas! | Kunstplakat inkludert i magasinet!

ÅVTEBAAKOE

Forord

Gieries saemiedigkieveeljje,

Daelie saemiedigkieveeljje j'ih fierhte gieles v'ikele. Dov gieles ed'tja govledh gosse NSR politihkine Saemie-digkesne barka. Juktie daejrebe saemien ektievoete ij leah akte gieles, men gellieh. J'ih gaajhkesch ed'tjeh sijjijem j'ih b'atijem ae'kiem saemien seabradahkesne utnedh, saacht mehtie maadtoste datne.

Sijhtebe gieles- j'ih kultuvrefaalenasse gaajhkide saemide tseegkedh. Mijjijeh jienebh gielesjarngh, saemien g'atieh j'ih duetiekuvsj' daarpesjibie. J'ih daerpiesvoete joekoen stoerre daaroedovveme dajvine. Saemieh eah maetieh skaaride daaroedehtemen m'annan oktegh d'ävvodh. Abpe seabradahke tjuara meatan 'rrodh.

NSR dorje dam man b'ijre jeenjesh soptsestieh: Mijjijeh namhtah saemien maanagiertesijjijeh tjirrehtamme. Mijjijeh b'atijem ae'kiem tseegkebe mijjen juhtemesoekesjen tjirrh juktie jielie voenges seabradahkh, bar-koesijjijeh j'ih infrastruktuvrem sjugniedidh man 'vteste g'arede g'atide juhtedh, jallh sjidtedh.

NSR gaajhki saemiej reaktaj 'vteste gymhpe. Mijjijeh reaktam d'arjobe fjovlesne g'öledh gusnie aarebi maadtoeh g'ölin. Mijjijeh reaktam d'arjobe gaajhkh saemienmaanah ed'tjeh saemienööhpehtimmiem 'adtjodh. Desnie gusnie jeatjebh mietieh, ibie mijjijeh mietieh gosse staate Noerhte-Nöörjen bijjelen muana Muolkkut-n'ænnoestimine.

56 jaepieh NSR lea tjarke gymhpeme reaktaj, eatnemen j'ih reaktan 'vteste saemien 'rrodh j'ijtse laakan. Dejnje j'ærhkebe. Datne seamma j'ijnje saemien mejtie saemien jielede gaptine j'ih vueline jealah, jallh v'åregelaakan aktem gieles simmh maam maaje lih sijhteme maetiedh. Datne ed'tj govlesovvedh.

Guvvie / foto: Johtti Productions / Ánne Kátjá Gaup

Manne geerjene jiene jienebh meatan saemien demokratiesne j'ih j'ijtjemse Saemiedigkien veeljemel'åhkose tjaelieh. Daan jaapetje saemiedigkieveeljje lea otnjegeveeljje. Veeljeme gaskem dah gieles sijhtieh gaajhki saemiej reaktah n'ænnoestidh j'ih dah gieles sijhtieh Saemiedigkiem heajjoedidh.

Gosse m'innh jienesth dellie veeljh magkeres b'atijem ae'kiem datne j'ijtsadth j'ih b'atijen boelviede vaajtelh.

Buerie veeljeme!
– Silje Karine Muotka,
NSR:n presidentekandidaate

Kjære sametingsvelger,

Nå er det sametingsvalg og hver eneste stemme er viktig. Din stemme skal høres når NSR driver politikk på Sametinget. For vi vet at det samiske fellesskapet ikke er én røst, men mange. Og alle skal ha en plass og en fremtid i det samiske samfunnet, uavhengig av din bakgrunn.

Vi går til valg på å bygge språk- og kulturtilbud for alle samer. Vi trenger flere språksentre, flere samiske hus og flere duodjikers. Og behovet er spesielt stort i fornorskede områder. Samer kan ikke reparere skadene etter fornorskningen alene. Vi må få hele samfunnet med oss.

NSR gjør det mange snakker om: Vi har gjennomført gratis samiske barnehageplasser. Vi bygger framtid gjennom tilbakeflyttingsplanen vår for å skape levende lokalsamfunn, arbeidsplasser og infrastruktur som gjør det mulig å vende hjem, eller å bli.

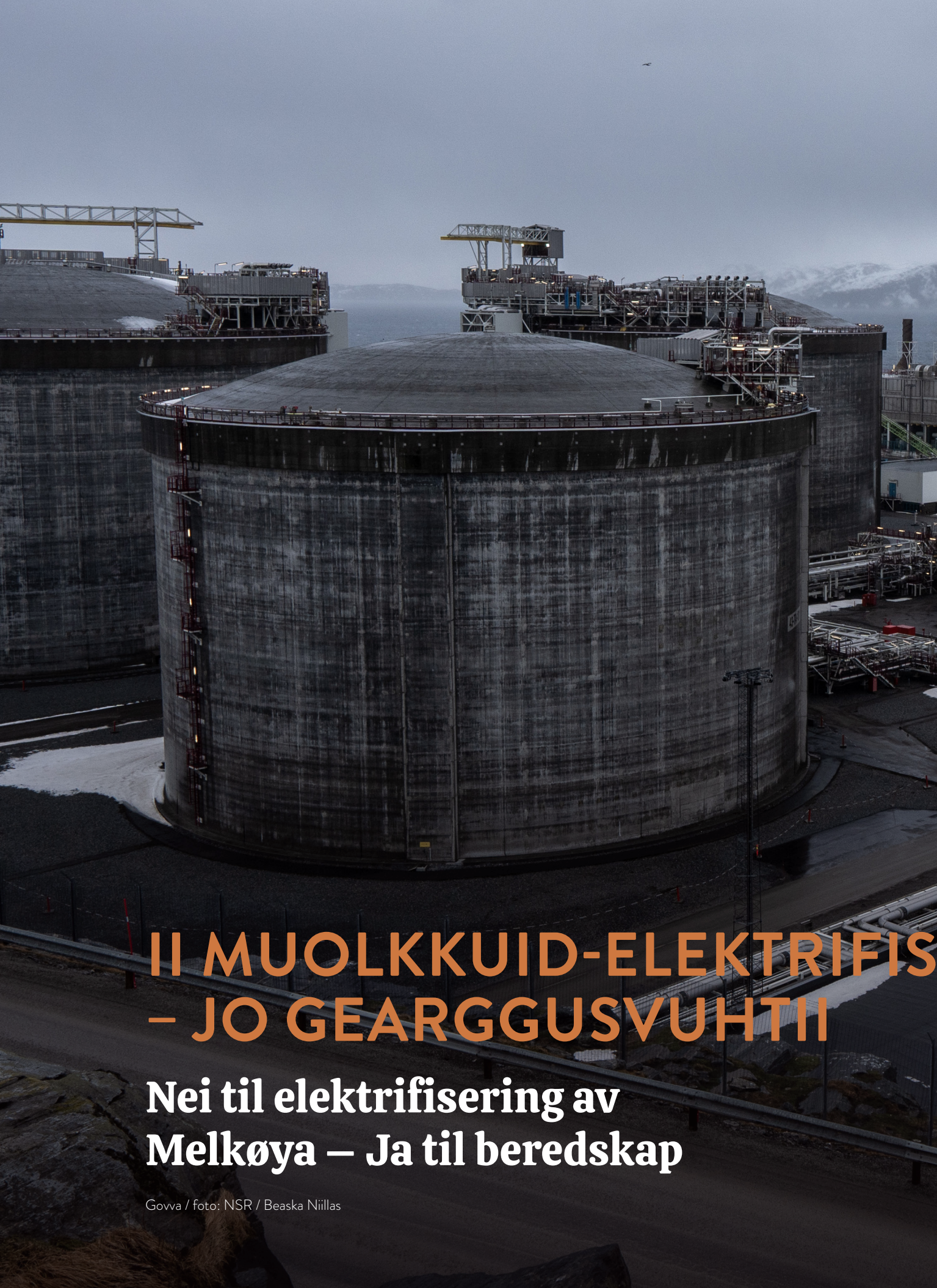
NSR kjemper for rettighetene til alle samer. Vi står opp for retten til å fiske i fjorden der våre besteforeldre fisket. Vi står opp for retten til at alle samiske barn skal få samiskundervisning. Der andre føyer seg, gir ikke vi oss når staten overstyrer Nord-Norge med Melkøya-vedtak.

I 56 år har NSR stått på barrikadene for rettferdighet, for naturen, og for retten til å være samisk på sin egen måte. Det fortsetter vi med. Du er like samisk om du lever ditt samiske liv med kofte og joik, eller med forsiktig hvisken av et språk du så gjerne skulle kunne. Du skal bli hørt.

Jeg er glad for at flere og flere tar del i det samiske demokratiet ved å melde seg inn i Sametingets valgmanntall. Årets sametingsvalg er et retningsvalg. Det er et valg mellom de som vil styrke alle samers rettigheter og de som vil svekke Sametinget.

Når du går til stemmelokalet så velger du hvilken fremtid du ønsker for deg selv og for kommende generasjoner.

Godt valg!
– **Silje Karine Muotka,**
NSRs presidentkandidat

A large, dark, cylindrical industrial storage tank, likely for oil or gas, dominates the center of the image. It has a flat top with a walkway and railings. In the background, other industrial structures, including cranes and piping, are visible against a cloudy sky. The foreground shows a dark, wet ground surface with some industrial equipment and a fence.

II MUOLKKUID-ELEKTRIFIS – JO GEARGGUSVUHTII

**Nei til elektrifisering av
Melkøya – Ja til beredskap**

Govva / foto: NSR / Beaska Niillas

EREN

Finnmárkkus čavgá dál bieggá, go plánejuvvojit luonddubilideamit mat leat stuorát go goassige ovdal. Olles Davvi-Norgga álbmoga oaivila vuostá lea ráđdehus mearridan elektrifiseret gássabuvttadeami Muolkkuin. Olbmot leat elektrifiserema vuostá, go dat ballet ahte dat sihke njammá buot elfámu mii leš guovllus, go lokte elfápmohattiid ja go duoddariidda ja váriide devdet bieggaturbiinnaid.

– Sámediggeráddi válljii áššáskuhttit stáhta go ráddehus mearridii elektrifiseret. Go dat mearráduš ii leat váikkuhusguorahallojuvvon ja eai ge leamaš konsultašuvnnat Sámedikkiin, dadjá sámediggepresideanta Silje Karine Muotka.

Riektevuogádatbálggis orro dál báhcán okta dain áidna vejolašvuodain bissehit elektrifiserema. Sámedikkis lea NSR áidna dáhkáduš ahte álggahuvvon riekteproseassa ii bissehuvvo.

– Sii geat vuostálastet min dán áššis čiehkádit ráddehusa mearrádusa duohkáii. Mii leat áidna molssaeaktu dain válggain geat dáhtut buot reaidduid geahččalit, bissehan dihtii dán. NSR lea álbmoga beali, ja mii eat vuollán, dadjá Muotka.

Sámedikkis lea NSR áidna dáhkáduš ahte álggahuvvon riekteproseassa ii bissehuvvo.

NSR lea starga vuostefápmu goarideaddji industriija-áigumušaide sámi guovlluin.

– Mis leat čielga plánat bargosajiid háhkamii, muhto mii eat dohkket ovdáneami mii bilida iežamet boahtteáiggi. Go deaivvadit politihkain mii doahttala bilideaddji industriija dárbbuid ovdal eará dárbbuid, de lea min bargu dáistalit sihke luonddu ja álbmoga beali, mitala Paul Bendikk Jåma, vuosttaševttohas Lulli-Sámi válgabiirres.

Govat / foto: NSR / Runar Myrnes Balto & Anne Henriette Nilut

I Finnmark blåser det opp til storm, med planlagte naturødeleggelser av historiske proporsjoner. Mot den nordnorske befolkningens vilje vedtok regjeringen å elektrifisere gassanlegget på Melkøya i Hammerfest. Folk er imot elektrifiseringa av anlegget fordi de frykter at det vil suge til seg det som er av strøm i landsdelen, og føre til høyere strømpriser og at vidder og fjell teppelegges med vindkraftverk

– Sametingsrådet valgte å gå til sak mot staten sitt vedtak om elektrifisering av Melkøya. Det er fordi vedtaket ikke er konsekvensutredet, og det har ikke vært konsultasjoner med Sametinget, sier sametingspresident Silje Karine Muotka.

Søksmålets gang gjennom rettsvesenet står igjen som en av få muligheter til å få stoppet vedtaket. På Sametinget er NSR den eneste garantisten for at rettsprosessen ikke blir stoppet.

– Våre motstandere gjemmer seg bak Regjeringens vedtak i denne saken. Vi er det eneste alternativet i valget som vil kjempe imot med alle tilgjengelige midler. NSR står på befolkningens side, og vi vil ikke gi oss, sier Muotka.

På Sametinget er NSR den eneste garantisten for at rettsprosessen ikke blir stoppet.

NSR er en stabil motkraft til hensynsløs industriutvikling i samiske områder.

– Vi har tydelige planer for utvikling av arbeidsplasser, men aksepterer ikke en utvikling der vi ødelegger for vår egen fremtid. I møte med en politikk der hensynet til ødeleggende industri kommer foran andre hensyn, er det vår jobb å stå opp for både natur og folk, forteller Paul Bendikk Jåma, som er førstekandidat i sørsamisk valgkrets.

>> Jåma, gudes lea duogáš sihke suodjalusas, politiijas ja dearvvašvuodasuorggis, oaidná sámepolitiikka geargusvuodageahčastagain.

– Olles Norgga geargusvuoda dáfus de ii leat jierpmálaš vuodjit politiikka mii goarida sámi ealáhusaid. Dat buvttadit biepmu ja dain lea gelbbolašvuotta mat leat áibbas dehálačča jus šaddá heahtedilli. Mii dáhtut NSR:s geahččalit sihkarastit ahte mii atnot dehálaš oassin ollislaš-geargusvuodas, dadjá Jåma.

Presideantaevttotahas Muotka oaivvilda ahte válggat Čakčamánu 8. beaivvi šaddet mearrideaddjin:

– Jienas NSR jus dáhtut Sámedikki mii ain váldá sámiid vuoigatvuodaid, suvdinnávccalaš ávkkástallama luondduin ja geargusvuoda duodas. Mii áicat ahte min vuostálastit eanet ja eanet loktejit industriija dárbbuid ovddabeallai iežamet. Danne lea dát váлга mii sáhtta mearridit iežamet boahhteáiggi, dadjá Muotka

Olles Norgga geargusvuoda dáfus de ii leat jierpmálaš vuodjit politiikka mii goarida sámi ealáhusaid. Dat buvttadit biepmu ja dain lea gelbbolašvuotta mat leat áibbas dehálačča jus šaddá heahtedilli.

Paul Bendikk Jåma

Gova / foto: NSR / Anne Henriette Nilut

Silje Karine Muotka & Paul Bendikk Jåma

Gowva / foto: NSR / Anne Henriette Nilut

>> Jåma, som har bakgrunn fra både militæroperasjoner, politi og helsevesen, ser den overordnede samepolitikken i et beredskapsperspektiv.

– For Norges helhetlige beredskap vil det være uklokt å føre en politikk som går ut over de samiske næringene. Disse næringene produserer mat og innehar kunnskaper som blir helt sentrale i potensielle krisesituasjoner. Vi i NSR vil gjøre det vi kan for å sikre at de blir sett på som en del av totalberedskapen, sier Jåma.

Presidentkandidat Muotka mener valget 8. september blir et skjebnevalg:

– Stem NSR om du ønsker et Sameting som fortsatt tar samenes rettigheter, bærekraftig naturbruk og beredskap på alvor. Vi ser at våre motstandere i større og større grad går industriens ærend. Derfor er dette et skjebnevalg for fremtidens samepolitikk, sier Muotka.

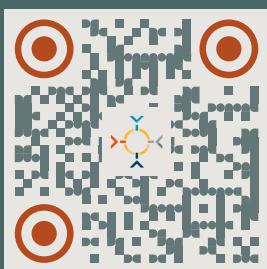
For Norges helhetlige beredskap vil det være uklokt å føre en politikk som går ut over de samiske næringene. Disse næringene produserer mat og innehar kunnskaper som blir helt sentrale i potensielle krisesituasjoner.

NÁ JIENASTAT NUORTAGUOVLLUS / SLIK STEMME DU I ØSTRE VALGKRETS

Leat álbmotregistrerejuvvon Nuortaguovllu válgabiires.

Nuortaguovllus sáhttet buohkat jienastit iežaset suohkanis válgabeaivvi čakčamánu 8. beaivvi, earret sii geat ássat Bearalvági gielddas. Muhto jus válgabeaivvi it leat suohkanis gosa leat álbmotregistrerejuvvon, de fertet ankke ovddalgihtii jienastit ovdal čakčamánu 5. beaivvi. Loga eanet **nsr.no/sme/valggat-2025** siiddus dahje scanne dán QR-koda.

Du er folkeregistrert i Østre valgkrets. I Østre kan de fleste stemme på valgdagen i sin hjemkommune 8. september, med mindre du bor i Berlevåg kommune. Dersom du ikke befinner deg i kommunen du er folkeregistrert i på valgdagen må du likevel forhåndsstemme innen 5. september. Leg mer på **nsr.no/valg-2025** eller scann QR-koden nedenfor.

NUORTAGUOVLLU VÁLGABIIRE / ØSTRE VALGKRETS

Sáhttá jienastit válgabeaivvi /
Kan stemme på valgdagen:

Báhcavuotna / Båtsfjord
Čáhcesuollu / Vadsø
Davvisiida / Lebesby
Deatnu / Tana
Gáŋgaviika / Gamvik
Mátta-Várjjat / Sør-Varanger
Unjárga / Nesseby
Várggát / Vardø

Ferte jienastit ovdalgihtii /
Må forhåndsstemme:

Bearalváhki / Berlevåg

Sii geat eai leat ruovttus válgabeaivvi
čakčamánu 8. beaivvi fertejit ovdal-
gihtii jienastit gaskkal borgemánu 11.
beaivvi ja čakčamánu 5. beaivvi.

De som ikke er i hjemkommunen
på valgdagen 8. september må
forhåndsstemme mellom 11. august
og 5. september.

NUORTAGUOVLLU VÁLGABIIRE ØSTRE VALGKRETS

Evttohasat / Võboršee'kk / Kandidater

Govat / foto: Oliver Ivanowitz

1. Jon-Christer Mudenia (1995) – Gárdak/Tana

Jon-Christer lea bajásšaddan Deanus. Son lea oahpaheaddji ja ovddeš nuoraid- ja gieldda-politihkkár, sámi ofelaš, bellodatčáli, diedaveahkki Duohtavuoda- ja seanadankommišuvnnas ja jorgaleaddji. Son ángiruššá giela, oahpahusa, ealáhusa, meahcásteami, árbevirolaš bivddu ja guolásteami ja sámi kultuvrra ovdii.

Jon-Christer er oppvokst i Tana. Han er lærer og tidligere ungdoms- og kommunepolitiker, samisk veiviser, partisekretær, vit.ass. for Sannhets- og forsoningskommisjonen og oversetter. Han brenner for språk, utdanning, næring, utmarksbruk og tradisjonell samisk jakt, fiske og bevaringen av samisk kultur.

2. Jovna Vars Smuk (1983) – Vuonnabahta/Varangerbotn

Jovna lea áhččeolmmoš, boazodoalli ja NSR Sámediggeáirras 2017 rájes. Lea Unjárgalaš. Su váibmoáššit leat sámi mánáid bajásšaddaneavttut, nanu vuoddoealáhusat, dálkkádat ja biebmosihkarvuohta. Jovna berošta maid nanu sámi giellaguovddážiin ja háliida nannet Issát Saba-guovddáža.

Jovna er småbarnsfar, reindriftsutøver og sametingsrepresentant for NSR siden 2017. Han kommer fra Nesseby. Hjertesakene hans er gode oppvekstvilkår for samiske barn, sterke primærnæringer, klima og matsikkerhet. Jovna er også opptatt av sterke samiske språksentre og vil styrke Isak Saba-senteret.

5. Finn-Arne Bieski-Selfors (1955) – Lálloš/Tana

6. Leif Pedersen (1969) – Davvesiida/Lebesby

7. Telma Samuelsen (1988) – Deatnu/Tana

8. Birgit Wøhni Risan (1992) – Kuõbžžjäuurr/Guovžajávri/Bjørnevatn

9. Anette H. Länsman (1988) – Unjárga/Nesseby

10. Per Anders Store (1987) – Máttá-Várjjat/Sør-Varanger

3. Venke Tørmænen (1956) – Paaččjokk/ Báhčeveaijohka/Pasvik

Venke lea Saa'mi kiõtt-tuâjjar, kulturbargi ja ovddeš oahpaheaddji mas vásáhusat olles oahppovuogádagas, hálddahusain ja fágasearvebargguin. Eallimisttis son lea ohcan iežas identitehta ja go lea deaividan golmmaid kultuvrrain ja masson gielain. Son ángiruššá nuortalašgiela, kultuvrra ja historjjá, ja vuoigatvuodaid, mearrabivddu ja seanadeami ovdii.

Venke er Saa'mi kiõtt-tuâjjar, kulturarbeider og tidligere lærer med erfaring fra hele utdanningsløpet, administrasjon og fagforeningsarbeid. Gjennom livet har hun søkt sin egen identitet i møte med tre kulturer og tapte språk. Hun brenner for revitalisering av skoltesamisk språk, kultur og historie, samt rettigheter, fjordfiske og forsoning.

Govva / foto: Kris Micallef Photographer

4. Synne Mathisen Ratikainen (2000) – Čáhcesuolu/Vadsø

Synne lea duojár ja bargá hoteallasuorggis. Son searvá vuosttaš gearddi válggaide ja lea nuoramus evttohas listtus. Son dáhttu čalmmustahttit sámi kultuvrra ja sihkkarastit buori sámi oahpa-husa sihke mánáidgárddiin ja skuvllain. Son ángiruššá ahte Nuorta-Finnmárku galgá leat geasuheaddji nuoraide, báikkálaš álbmoga bivdorivttiid ovdii, ja vuostálastá luonddusisabahkkemiid.

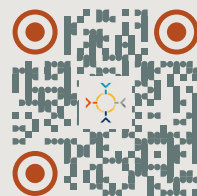
Synne er duojár og jobber i hotellbransjen. Hun stiller til valg for første gang som yngste kandidat på lista i kretsen. Hun vil synliggjøre samisk kultur og sikre god samisk opplæring i barnehage og skole. Hun vil at Øst-Finnmark skal være attraktivt for unge, lokalbefolkningens rett til å drive fiske og imot naturinngrep.

BÁIKKÁLAŠ VÁLGAPROGRÁMMA NUORTAGUOVLLUS

NSR áigu Nuortaguovllu válgabiires bargat

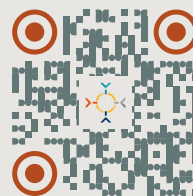
- ovddidit sámi girjáivuoda, ja fátmmastit buohkaid beroškeahhtá gielas, kultuvrras ja identitehtas. Joatkit ásaht oadjebas, girjás ja buriid sámi deaivvadanbáikkiid
- luondduohtadeamit mat čuhcet elliide, lottiide ja olbmuid negatiivvalaččat eai galgga álggahuvvot, nugo odda ruvket. Orostahttit odda bieggafápmoproševttaid ja 420 kV elfápmolinnjá
- gáhttet boazodoalu ekonomalaš, ekologalaš ja guoddevaš ealáhussan, go lea dehálaš oassin sámekultuvrras. Doarjut guohtuneatnamiid várjalemiid. Doarjut guovllu giliid ja boazodoalu ovddidit sin vuoigatvuodagáibádusaid; ekonomalaš doarjjaortnegiid ferte nannet
- heivehit eanadoallooarjagiid min guvlui, mat maiddái dorjot nuoraid ja nissoniid. Nannet vejolašvuoda buvttadit ja vuovdit báikkálaš biebmogálvvuid
- báikkálaččain ja báikegottiid olbmui lea vuosttašrieki luonduávkástallamii. Mohtorjohtolatláhka ferte heivehuvvot vai meahcásteapmi seailluhuvvo
- mearrasámi ja riddoásiid guolástanrievttit vuonas dohkkehuvvojit. Guollebiepmahagat vuonain eai galgga hehttet bivdo- ja godđanbáikkiid; odda biepmahagat galget leat giddejuvvon. Mearraluossabivdu galgá joatkašuvvat boahhteáiggis, seailluhan dihtii mearra- ja nuortasámi kultuvrra ja hálddašeapmi sirdojuvvo Sámediggái
- geahpidit predáhtor- ja boraspiriid garrasit
- Deanu vuoigatvuodaguoddit goappaš bealde rájaid galget ieža ja ovtas hálddašit luossabivddu. Vuoigatvuodalaččaiguin galgá ovdamunni bivdui
- lasihit resurssaid ja loktet gelbbolašvuoda skuvllain, mánáidgárddiin ja eará ásašusain. Ovddidit Deanu sámeskuvlla stáhtaruhtaduvvon resursaskuvlan min válgabiirres. Ásaht sámi giellaguovddážiid Čáhcesullui ja Máttá-Várjjagii
- lasihit sámegielhálliid guovllu dearvašvuoda- ja fuolahusinstitušuvnnain. Vuorasolbmuid politihka ferte hábmejuvvo ovtas vuorasolbmuidrádiin
- čielga ánggiruššan nannet nuortasámi giela, kultuvrra ja historjjá revitaliseremii, ja nannet ovtasbarggu riikkarájaid rastá
- nannet ruhtadeami Deanu museai, Savio museai, Ávv Saa´mi Mu´zei, Várjjat sámi museai ja Ceavccageađgái. Sámi kulturmuittuid ja bassibáikkiid ferte lága bokte suodjalit

Loga olles min
válgaprográmma
NSR:a neahttasiidduin:
nsr.no

Les hele vårt valgprogram på NSRs nettsider:

nsr.no

LOKALT VALGPROGRAM FOR ØSTRE VALGKRETS

NSR i Østre valgkrets vil arbeide for

- det samiske mangfold utvikles og inkluderer alle uavhengig av identitet, språk og kulturell bakgrunn. Fortsette å skape gode, trygge og mangfoldige samiske møteplasser
- naturinngrep som påvirker dyr, fugler og mennesker negativt, skal ikke igangsettes som for eksempel nye gruver. Stanse nye vindkraftprosjekter og 420KV-kraftlinje
- bevare reindrifta som en økonomisk, økologisk og bærekraftig næring, og som en levende del av samisk kultur. Støtte kampen for å bevare beiteland. Støtte lokale bygder og reindrift i å fremme sine rettigheter. Økonomiske støtteordninger må på plass
- jordbruksstøtten tilpasses landbruket i vårt område, med fokus på ungdom og kvinner. Jobbe for lokal foredling og salg av lokale matvareprodukter
- lokalbefolkningen og personer med tilhørighet til området, skal ha fortrinnsrett til høsting. Motorferdsloven må tilpasses slik at lokal høstingskultur opprettholdes
- sjøsamiske og kystbefolkningens fiskerett i våre fjorder, anerkjennes. Oppdrett i fjorder, må ikke komme i konflikt med viktige fiske- og gyteområder. Ny etablering må ta i bruk lukkede anlegg. Sjølaksefiske videreføres for kommende sesonger for bevaring av sjø- og skoltesamisk kultur, og forvaltningen overføres Sametinget
- predator- og rovdyrbestanden må reduseres kraftig
- rettighetshavere for Tana skal selv forvalte laksefisket sammen med rettighetshaverne på finsk side. Lokalbefolkningen skal ha prioritert fiske i Tanavassdraget
- øke ressurser til samisk språk og kulturkompetanse i barnehage, skole, kulturskole samt andre institusjoner. Jobbe for at Deanu Sámeskuvla skal bli en samiskspråklig resursskole i området med statlig finansiering. Etablere samisk språksentre i Vadsø og Sør-Varanger
- iverksette konkrete tiltak for å øke bemanningen av samisktalende i områdets helse- og omsorgsinstitusjoner. Eldrepolitikken skal formes i samråd med Eldrerådet
- sterk satsing på revitalisering av skoltesamisk språk, kultur og historie med økt samarbeid over grensene
- sikre god finansiering av Deanu musea, Savio museet, Ávv Saa' mi Mu'zei, Várjjat sámie musea og Mortensnes kulturminneområde. Vern av samiske kulturminner og hellige steder må ivaretas ved hjelp av lowerket

DON GALGGAT OAŽŽUT OLLISLAŠ ČUOVVOLEAMI

– Dáppe Hámmerfeasttas ii leat sámi skuvlahje mánáidgárdefálaldat, ja mis váilu sámi deaivvadanbáiki. Dát lea hehttehussan go galgat máhcahit iežamet sámi identitehta ja kultuvrra, dadjá Hanne Marion Gaup, guhte lea goalmmmátevttahas Davveguovllu válgabiirres.

Hanne Marion Gaup

Hámmerfeasta ii leat áidna báiki mas dákkár hástalusat. Dáruiduhttinpolitihkka lea mielldisbuktán ahte olu sámiin, sihke davvin ja lullin, váilu sámi fálaldat iežaset guovlluin. Dát leat muhtun bealit mat fertejit divvojuvvot manjá dáruiduhttima.

Amalie Hansen Kristiansen Raste lea Sálliris eret, 22 jahkásaš, ja goalmmmátevttahas Gáisi válgabiirres. Son lea oassin odda buolvvas mii váldá ruovttoluotta iežas mearrasámi rámisvuoda.

– Mus lea buolli ánggiruššan ahte mearrasámi nuoraide geat leat lávkemin sámi servodahkii, gávdno fátmmas-teaddji biras mii doarju sin čuođi proseantta. Mun searvvan válggaide NSR ovddas go mii háliidit ahte buohkat geat dáhttot váldit ruovttoluotta giela dahje kultuvrra galget oažžut ollislaš doarjaga, dadjá Raste.

**Mun searvvan válggaide
NSR ovddas go mii háliidit
ahte buohkat geat dáhttot
váldit ruovttoluotta giela
dahje kultuvrra galget
oažžut ollislaš doarjaga**

Govva / foto: Piera Heaika Muotka

Govva / foto: NSR / Anne Henriette Nilut

Du skal få full oppbacking

– Her i Hammerfest har vi verken samisk tilbud i skole eller barnehage, og vi mangler en egen møteplass. Det er et hinder når vi skal ta tilbake den samiske identiteten og kulturen, sier Hanne Marion Gaup som er tredjekandidat i Nordre valgkrets.

Hammerfest er ikke alene om dette. Fornorskningspolitikken har ført til at veldig mange samer fra nord til sør ikke har noen tilbud i sine lokalsamfunn. Dette er noe av det som må «repareres» etter fornorskningskningen.

Amalie Hansen Kristiansen Raste fra Kvaløya i Tromsø er 22 år og tredjekandidat i Gáisi valgkrets. Hun er en del av en ny generasjon ungdommer som tar tilbake den sjøsamiske stoltheten sin.

– Jeg brenner for at sjøsamiske ungdommer som er på vei inn i det samiske samfunnet, skal ha et inkluderende miljø å gå til som støtter dem hundre prosent. Jeg stiller til valg for NSR fordi vi vil at alle som vil ta tilbake identiteten, språket eller kulturen sin skal få oppbacking, sier Raste.

Amalie Hansen Kristiansen Raste

Govva / foto:
Oliver Ivanowitz

Jeg stiller til valg for NSR fordi vi vil at alle som vil ta tilbake identiteten, språket eller kulturen sin skal få oppbacking

Sámediggi galgá fuolahit ahte šaddet eanet deaivvadanbáikkit, giellaguovddážat ja kulturásahusat dáruiduvvan guovlluide.

» NSR oaivvilda ahte Sámediggi galgá váldit iežas ovdasvástádusa. Danne mii leat ráhkadišgoahtán báikkálaš plánaid buot válgabiiirriide. Sámediggi galgá fuolahit ahte šaddet eanet deaivvadanbáikkit, giellaguovddážat ja kulturásahusat dáruiduvvan guovlluide. Muhto eiseváldiin lea ankke dehálaš čoavdda.

– Sámit fertejit beassat cegget gáibádusaid sihke stáhtii ja gielddaide mas ášset. Unnimusat gal ferte fuolahuvot vejolašvuohta beassat sámi mánáidgárdái ja oažžut sámegieloahpahusa skuvllas. Sámegieloahpahus gal lea vel láhkageatnegahttojuvvon, ja lea áddemeahttun ahte olu mánáin ii leat dát fáladat, dadjá Hanne Marion Gaup ángirit.

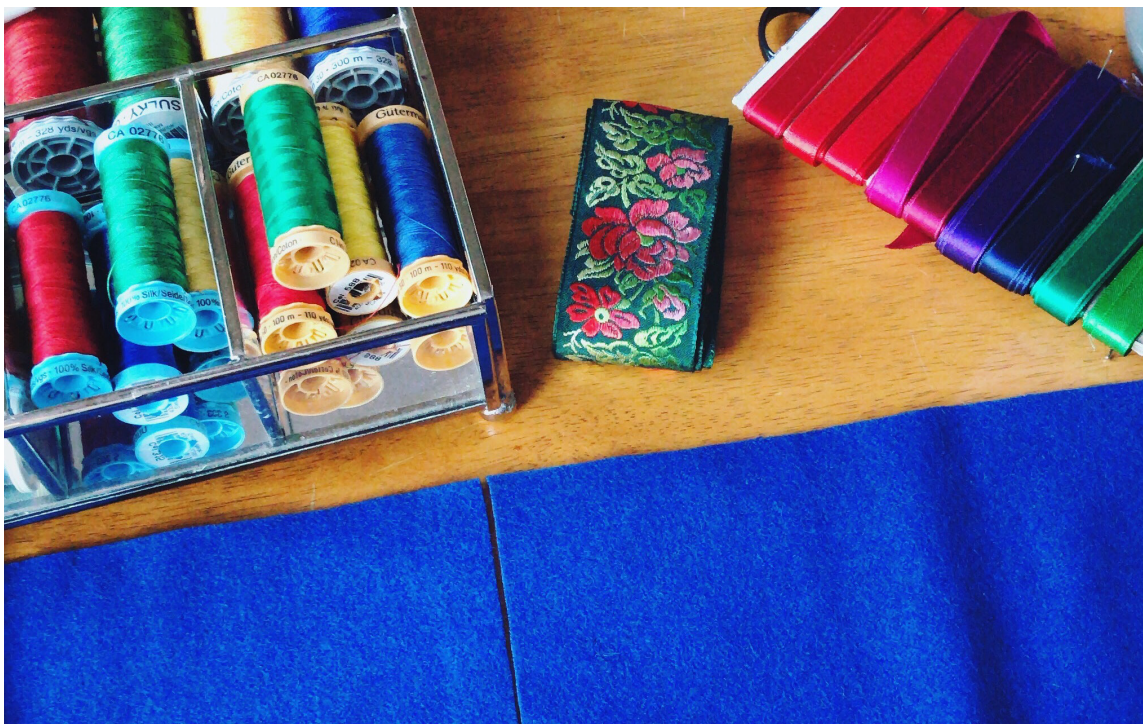
Ruovttus Hámmerfeasttas gal lea Gaup ieš dohppen divodanbarggu. Rávisolmmožin oahpai gávttiid goarrut.

Dál niegada deaivvadanbáikkis mii livččii sihke giella- ja kulturarena, ja vel duodjebáikkis gos sápmelaččat sáhttet deaivvadit ja goarrut ovttas.

– Dát lea niehku man jáhkán sáhttá duohtandahkkojuvvot NSR politihkain. NSR:as lea guhkes historjá dákár vejolašvuođaid ráhkadit, ja dál mii háliidit maiddá Hámmerfestii dan oažžut áigái, ja maiddá eará báikkiide main váilu dákár fáladat, son muitala.

Olahan dihtii dán de dáhttu NSR ovttasbargat vel lagabui gielddaiguin, fylkkaiguin ja báikkálaš servviin.

– Sámediggi ii sáhte okto jodihit báikkálaš ásahusaid. Muhto ovttas de sáhttit olahit hui olu, loahpaha Amalie Hansen Kristiansen Raste.

Govva / foto: Sandra Májá West

Govva / foto: Sandra Márjá West

Sametinget skal bidra til at det blir laget flere møteplasser, språksentre og kulturinstitusjoner i fornorskede områder.

» **NSR mener at Sametinget skal ta sitt ansvar.** Derfor har vi startet med å lage lokale planer for alle valgkretser. Sametinget skal bidra til at det blir laget flere møteplasser, språksentre og kulturinstitusjoner i fornorskede områder. En viktig nøkkel ligger likevel hos myndighetene.

– Samer må kunne stille krav til både staten og kommunen de bor i. Et minstekrav må være at de samiske barna får muligheten til å gå i samisk barnehage, og få samiskundervisning på skolen. Det siste er lovpålagt, og det er helt utrolig at mange barn ennå ikke får den muligheten, sier en engasjert Hanne Marion Gaup.

Hjemme i Hammerfest har Gaup selv tatt reparasjonsarbeidet i sine egne hender. Bokstavelig talt. I godt voksen alder lærte hun seg å sy kofter. Nå drømmer hun om en møteplass i hjembyen som både er en språk- og kulturarena, og ikke minst et duodjiverksted der samer kan møtes og sy sammen.

– **Det er en drøm som jeg tror kan bli virkelighet** med NSR sin politikk. NSR har lang historie med å skape sånne muligheter, og nå vil vi også få det til i Hammerfest og andre steder som mangler tilbud, forteller hun.

For å få dette til, ønsker NSR å inngå tettere samarbeid med kommuner, fylker og lokale lag og foreninger.

– Sametinget kan ikke drive lokale institusjoner alene. Men i samarbeid kan vi få til enormt mye, forteller Amalie Hansen Kristiansen Raste avslutningsvis.

RITTUS LEA HEAHTTI – DÁL DÁRBBAŠUVVO OĐĐA GUOLÁSTUS- POLITIHKKA

Rittus lea heahtti. Mearrasámi guovlluin šaddet gearjjidit go stáhta guolástuspolitihkka lea geigen eriid stuorrakapitalii. NSR:ii lea diehttelas ášši ahte guolli gullá álbmogii mii dáppe ássá.

Jon Christer Mudenia

– Mearrasápmelaččaid ja riddoálbmoga bivdovuogatvuodat fertejit nannejuvvot lága bokte. Dát šaddá min boahpte stuorra vuogatvuodagižžu, dadjá Jon-Christer Mudenia, 1. evttohas Nuortaguovllu válgabiirres.

Riggodagat mat bohtet guolástusain galggašii baicca ovdánahttit ja nannet riddoguovlluid, iige deavdit millárdearaid lupmaid.

Otná guolástuspolitihkas leat vudolaš boasttuvuodat.

Eanet ja eanet oamastus bivdovuogatvuodaide leat dadistaga čohkkejuvvon unnit ja unnit olbmuide. Feasto- nuohhte bivdit ožžo oktii áiggis nuvtá eriid, go galgá buktit sállasa gáddái báikkálaččat. Dál eai šat dárbbas dan dahkat, ja sii leat ožžon eriid agibeavái. Boadus lea ahte guolleostit ja guollereidenfabrikkat báhcet guorosgiedaid. Bargosajit jávkjet ja báikegottit goariduvvojit.

– Vearrámus lea ahte stáhta dán dahká rabasčalmmiid.

Riggodagat mat bohtet guolástusain galggašii baicca ovdánahttit ja nannet riddoguovlluid, iige deavdit millárdearaid lupmaid. Mii diehtit ahte ođđa guolástuspolitihkka sáhtta viehka olu bargosajiid buktit Sápmái, ja danne mii dáhttut dán divvut, dadjá Mudenia.

Govva / foto: Sandra Májá West

Govva / foto:
Oliver Ivanowitz

Kysten er i krise – nå trengs en ny fiskeripolitikk

Govva / foto: NSR / Anne Henriette Nilut

Kysten er i krise. Sjøsamiske områder står med lua i handa fordi statens fiskeripolitikk har gitt kvotene til storkapitalen. For NSR er det en selvfølge at fisken tilhører folket som bor her.

– Sjøsamene og kystbefolkningens rett til fisket må bli anerkjent gjennom loven. Dette blir den neste store samiske rettighetskampen, sier Jon-Christer Mudenia som er 1. kandidat i Østre valgkrets.

Verdiene som fiskeriet produserer bør heller være med på å utvikle og styrke kystsamfunnet, og ikke sponse enkeltmilliardærer.

Dagens fiskeripolitikk er preget av grunnleggende feil. Eierskap til fiskeressursene har i økende grad blitt samlet på få hender. Trålerne fikk i sin tid kvoter gratis mot at de skulle levere fisken lokalt. Nå trenger de ikke levere lenger, men har fått beholde kvotene for alltid. Resultatet er at fiskemottak og filetfabrikker står uten råvarer. Arbeidsplasser forsvinner og lokalsamfunn svekkes.

– **Det verste er at staten gjør dette med åpne øyne.** Verdiene som fiskeriet produserer bør heller være med på å utvikle og styrke kystsamfunnet, og ikke sponse enkeltmilliardærer. Vi vet at en ny fiskeripolitikk kan gi veldig mange arbeidsplasser i Sápmi, og derfor kjemper vi for det, sier Mudenia.

» NSR lea manjmuš njeallje jagi dorjon 73 bivdofanas-oastimiid ja mánggaid kájjaid.

– Dát lea mearrasámi politihkka mas stuorra mearkkašupmi. Sámedikki doarjja fuolaha ahte nuorra bivdit besset alcceseaset háhkat fatnasa ja álgit bivdit, ja dás lea stuorra mearkkašupmi mearrasámi báikegottiide, dadjá Andreas Vangseng Becken, 3. evttohas Ávjovári válgabiirres.

Sámedikki doarjja lea ovdamearka mo sáhtta buori mearrasámi politihka dahkat, muhto leat ain hirmat stuorra dárbbut. Danne gáibida NSR ja earát ge, ahte earit galget máhcahuvvot feastonuohttefatnasiiguin báikkálaš guolásteddjiiide, ja ahte guolleoastinbáikkat ja fuolahankájjat fas huksejuvvojit sámi guovlluide

– Dát lea áidna vuohki mo guolásteaddjit sáhttet beassat báikkálaččat vuovdit sállasiid, ja mo riggodagat báhcet mearrasámi guovlluide, dadjá Vangseng Becken.

NSR ja Sámediggi čujuha maid dasa ahte dát lea eanet go ekonomija. Dás lea sáhka vuoigatvuhtii iežas kultuvrii, gillii ja ealáhussii.

– **Mii leat dál divvunproseassas manjá dáruiduhttin-politihka.** Jus mearrasápmelaččaid bivdovuoigatvuodát eai doahttaluvvo, de lea váttis makkárge albma seana-deami birra hállat, dadjá Mudenia loahpas.

Andreas Vangseng Becken

Govva / foto: Oliver Ivanowitz

» Det NSR-styrte Sametinget har siden sist valg gitt støtte til 73 båter og flere kaianlegg.

– Dette er sjøsamisk politikk som har stor betydning. Støtten fra Sametinget sørger for at unge fiskere kan skaffe seg sin første båt og starte opp i fiskeriene, noe som har mye å si for sjøsamiske lokalsamfunn, sier Andreas Vangseng Becken, 3. kandidat i Ávjovárri valgkrets.

Støtten fra Sametinget viser hva sjøsamisk politikk i praksis kan bety, men behovet er langt større. Derfor krever NSR og flere andre nå at kvoter overføres fra trålere til kystfiskere, og at fiskemottak og servicestasjoner i samiske områder bygges opp igjen.

– Bare sånn kan fiskerne få levert fangsten sin lokalt, og verdiskapningen bli værende i sjøsamiske samfunn, sier Vangseng Becken.

NSR og Sametinget peker også på at dette handler om mer enn økonomi. Det handler om retten til kultur, språk og næring.

– **Vi står midt i en reparasjonsprosess etter forrnkningspolitikken.** Hvis ikke sjøsamenes rett til fisken anerkjennes, er det vanskelig å se for seg reell forsoning, sier Mudenia avslutningsvis.

**“ Jus mearrasápmelaččaid
bivdovuoigatvuodát eai doahtta-
luvvo, de lea váttis makkárge
albma seanadeami birra hállat**

**“ Hvis ikke sjøsamenes rett til
fisken anerkjennes, er det vanske-
lig å se for seg reell forsoning**

NUORTAGUOVLLU VÁLGABIIRE / ØSTRE VALGKRETS

1. Jon-Christer Mudenia (1995) – Gárdak/Tana
2. Jovna Vars Smuk (1983) – Vuonnabahta/Varangerbotn
3. Venke Tørmænen (1956) – Paaččjokk/Báhčeveaijohka/Pasvik
4. Synne Mathisen Ratikainen (2000) – Čáhcesuolu/Vadsø
5. Finn-Arne Bieski-Selfors (1955) – Lálloš/Tana
6. Leif Pedersen (1969) – Davvesiida/Lebesby
7. Telma Samuelson (1988) – Deatnu/Tana
8. Birgit Wøhni Risan (1992) – Kuõbžžjäuurr/Guovžajávri/Bjørnevatn
9. Anette H. Länsman (1988) – Unjárga/Nesseby
10. Per Anders Store (1987) – Máttá-Várjjat/Sør-Varanger

ÁVJOVÁRI VÁLGABIIRE / ÁVJOVÁRRI VALGKRETS

1. Maren Benedicte Nystad Storslett (1996) – Guovdageaidnu/ Kautokeino
2. Nils Mikkel M. Somby (1965) – Kárášjohka/Karasjok
3. Andreas Vangseng Becken (1987) – Porsángu/Porsanger
4. Elle Rávdná Näkkäljärvi (2000) – Guovdageaidnu/Kautokeino
5. Elle Márgget Nystad (1999) – Kárášjohka/Karasjok
6. Nils Johan Nango (1957) – Máze/Masi
7. Mariann Josefsen (1990) – Porsángu/Porsanger
8. Isak Johannes Johnsen Joks (1997) – Kárášjohka/Karasjok
9. Ragnhild Eliassen (1981) – Porsángu/Porsanger
10. Nils Mathis M. Sara (1957) – Máze/Masi
11. Sunna Svendsen (2005) – Kárášjohka/Karasjok
12. Ole Heandarát Magga (1947) – Guovdageaidnu/Kautokeino

DAVVEGUOVLLU VÁLGABIIRE / NORDRE VALGKRETS

1. Silje Karine Muotka (1975) – Áltá/Alta
2. Marit Mikkelsdatter Kemi (1978) – Áltá/Alta
3. Hanne Marion Gaup (1954) – Hámmárfeasta/Hammerfest
4. Tor Bjørnar Henriksen (1964) – Áltá/Alta
5. Grethe Julianne Skum (2001) – Áltá/Alta
6. Nils Mikkelsen Utsi (1965) – Áltá/Alta
7. Ragnhild Enoksen (1950) – Návuotna/Kvænangen
8. Audhild Marie Pettersen (1965) – Láhppi/Loppa
9. Marianne Vorren Wilhelmsen (1982) – Áltá/Alta
10. Anders Oxlund Enoksen (1991) – Návuotna/Kvænangen
11. Per Johnny Sara (1977) – Áltá/Alta
12. Arne Jørgensen (1957) – Áltá/Alta

GÁISEGUOVLLU VÁLGABIIRE / GÁISI VALGKRETS

1. Sandra Márjá West (1990) – Romsa/Tromsø
2. Henrik Olsen (1970) – Gáivuotna/Kåfjord
3. Amalie Hansen Kristiansen Raste (2003) – Romsa/Tromsø
4. Beaska Niillas (1982) – Romsa/Tromsø
5. Signe Birkeland Johnsen (2005) – Gáivuotna/Kåfjord
6. Vidar Andersen (1978) – Romsa/Tromsø
7. Camilla Brattland (1980) – Romsa/Tromsø
8. Leif Arild Tore Pedersen (1954) – Sázzá/Senja
9. Sara Katrine Aleksandersen (2001) – Romsa/Tromsø
10. Rolf Johansen (1954) – Ivgu/Lyngen
11. Karen Anette Anti (1972) – Mátatvuopmi/Målselv
12. Emil Ráste Nikolavu Karlsen (1997) – Omasvuotna/Storfjord

VIESTARMERA VÁLGABIJRRRA / VIESTARMEARA VÁLGABIIRE / VESTHAVET VALGKRETS

1. Anne Henriette Nilut (1993)
– Dielddanuorri/Tjeldsund
2. Mathias Eilert Olsen (1995)
– Dielddanuorri/Tjeldsund
3. Helén Storelv-Rabone (1975)
– Evenášši/Evenes
4. Anna-Emilie Langås Vadnem (1995)
– Bådåddjo/Buvvda/Bodø
5. Niclas A. Mikkelsen Ellingsen (1995)
– Áhkanjárga/Narvik
6. Sunna Regine Inga (1999) – Suortá/Sortland
7. Martin Rimpi (1965) – Hárstták/Harstad
8. Svein-Magne Forsgren (1960)
– Siellak/Salangen
9. Nils Ante Eira (1975) – Loabák/Lavangen
10. Malene Aslaksen-Eriksen (2003)
– Dielddanuorri/Tjeldsund

LULLI-NOROGGA VÁLGABIIRE / SØR-NORGE VALGKRETS

1. Aina Madelén Nordsletta Aslaksen (2000) –
Oslove/Oslo/Fredrikstad
2. Tor Gunnar Nystad (1967) – Lillestrøm
3. Aslak Heika Hætta Bjørn (1992) – Oslove/Oslo
4. Aili Kirste Strømeng Arntzen (1994)
– Birgon/Biergun/Bergen
5. Camilla Karoline Falle (1980) – Gjerdrum
6. Jan Gunnar Tollefsen Kaino (1980) – Ålesund
7. Hildegunn Bøkevoll-Skjølberg (1972) – Askøy
8. Sveinung Eide Hansen (1997)
– Fåberg/Lillehammer
9. Oliver Bjørnstad Ivanowitz (2002)
– Oslove/Oslo
10. Marie Therese Nordsletta Aslaksen (1979)
– Rolvsøy/Fredrikstad
11. Benedikte Pryneid Hansen (1982)
– Oslove/Oslo
12. Roger Loen (1956) – Lesja
13. Laila Coldevin (1967) – Frogner/Lillestrøm
14. Kirsti Guvsám (1979) – Kristiansund

ÅARJEL-SAEPMIE VEELJEMEGIEVLIE / SØRSAMISK VALGKRETS

1. Paul Bendikk Jáma (1979) – Snåase/Snåsa
2. Ole-Henrik Bjørkmo Lifjell (1994)
– Bleikvasslia
3. Kristin Sara (1965) – Sætervik
4. Gihte Katri / Katri Kitti (1982)
– Trovvegarse/Trofors
5. Jon Anta Eira Åhren (2002)
– Raarvihke/Røyrvik
6. Mattis Danielsen (1976) – Plaassja/Røros
7. Cecilia Persson (1964) – Trovvegarse/Trofors
8. Ina Theres Sparrok (1995)
– Laakesvuemie/Namsskogan
9. Gaebpien Egon (1971) – Trovvegarse/Trofors

LEAT GO O Aidnán Bodila Geainnuid Alde?

Har du sett Bodil på veien?

NSR:a viessobiilla, Bodil – Norggá Sámiid Racerbiilla, vuojaša dál miehtá Sámi, ja das lea káffe, merch ja buorre mokta. Dál sáhtát hábmet iežat Bodila!

Ivdne Bodila, bija gova instagrammii dahje tiktokii ja tágge @nsr_org ja #NSRbodil – de leat mielde gilvvus vuoitit AirPodsaid!

Áigemearri: 08.09.25

NSRs bobil, Bodil – Norggá Sámiid Racerbiilla, cruiser gjennom Sápmi full av kaffe, merch og godt humør. Nå kan du designe din egen Bodil!

Fargelegg Bodil, del bildet på instagram eller tiktok og tagg @nsr_org #NSRbodil – så er du med i trekningen av AirPods!

Frist: 08.09.25

